

БОЛОВСРОЛ,
ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
БОЛОВСРОЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТӨВ

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ-2024 БҮРЭН ДУНД БОЛОВСРОЛ

11
АНГИ

ХИМИ

ХУВИЛБАР А

Аймаг / дүүрэг:

Сум / сургууль:

Анги / бүлэг:

Сурагчийн овог:

Сурагчийн нэр:

Сурагчийн код:

Зарим томъёонууд ба тогтмолууд

моль ба масс	$n = m / M$
хийн моль ба эзлэхүүн	$n = V / V_m$
молийн концентрац	$C_M = n_{(уусан\ бодис)} / V_{(уусмал)}$
массын концентрац	$R = m_{(уусан\ бодис)} / V_{(уусмал)}$
температур	$0^\circ\text{C} = 273\text{ K}$
Авогадрийн тогтмол	$N_A = 6.02 \times 10^{23}\text{ моль}^{-1}$
молийн тоо ба жижиг хэсэг	$N = n \cdot N_A$
хийн молийн эзлэхүүн	$V_m = 22.4\text{ дм}^3 \cdot \text{моль}^{-1}$ / хэвийн нөхцөл (101.325 кПа ба 273К) – д / $V_m = 24.8\text{ дм}^3 \cdot \text{моль}^{-1}$ / стандарт нөхцөл (100 кПа ба 298К) – д /
даралт	$P = 1.01325 \times 10^5\text{ Па} = 101.325\text{ кПа} = 1\text{ атм}$
хийн нийтлэг тогтмол	$R = 8.31\text{ Ж} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{моль}^{-1} = 0.082\text{ атм} \cdot \text{л} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{моль}^{-1}$
идеал хийн тэгшитгэл	$PV = nRT$
урвалаар ялгарсан эсвэл шингээгдсэн дулаан	$q = mc\Delta T$
усны хувийн дулаан багтаамж	$4.2\text{ Ж/г} \cdot ^\circ\text{C}$

Дэс дугаар Химийн тэмдэг Атом масс																					
1 1A															18 8A						
1 H 1.008	2 2A											13 3A	14 4A	15 5A	16 6A	17 7A	18 8A				
3 Li 6.941	4 Be 9.012											5 B 10.81	6 C 12.01	7 N 14.01	8 O 16.00	9 F 19.00	10 Ne 20.18				
11 Na 22.99	12 Mg 24.31	3 3B	4 4B	5 5B	6 6B	7 7B	8 8B	9 8B	10 8B	11 1B	12 2B	13 Al 26.98	14 Si 28.09	15 P 30.97	16 S 32.07	17 Cl 35.45	18 Ar 39.95				
19 K 39.10	20 Ca 40.08	21 Sc 44.96	22 Ti 47.88	23 V 50.94	24 Cr 52.00	25 Mn 54.94	26 Fe 55.85	27 Co 58.93	28 Ni 58.69	29 Cu 63.55	30 Zn 65.39	31 Ga 69.72	32 Ge 72.61	33 As 74.92	34 Se 78.97	35 Br 79.90	36 Kr 83.80				
37 Rb 85.47	38 Sr 87.62	39 Y 88.91	40 Zr 91.22	41 Nb 92.91	42 Mo 95.95	43 Tc (98)	44 Ru 101.1	45 Rh 102.9	46 Pd 106.4	47 Ag 107.9	48 Cd 112.4	49 In 114.8	50 Sn 118.7	51 Sb 121.8	52 Te 127.6	53 I 126.9	54 Xe 131.3				
55 Cs 132.9	56 Ba 137.3	57 La 138.9	72 Hf 178.5	73 Ta 180.9	74 W 183.8	75 Re 186.2	76 Os 190.2	77 Ir 192.2	78 Pt 195.1	79 Au 197.0	80 Hg 200.6	81 Tl 204.4	82 Pb 207.2	83 Bi 209.0	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)				
87 Fr (223)	88 Ra (226)	89 Ac (227)	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (263)	107 Bh (262)	108 Hs (265)	109 Mt (266)	110 Ds (281)	111 Rg (272)	112 Cn (285)	113 Nh (286)	114 Fl (289)	115 Mc (289)	116 Lv (293)	117 Ts (294)	118 Og (294)				

58 Ce 140.1	59 Pr 140.9	60 Nd 144.2	61 Pm (145)	62 Sm 150.4	63 Eu 152.0	64 Gd 157.3	65 Tb 158.9	66 Dy 162.5	67 Ho 164.9	68 Er 167.3	69 Tm 168.9	70 Yb 173.0	71 Lu 175.0
90 Th 232.0	91 Pa 231.0	92 U 238.0	93 Np (237)	94 Pu (244)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (251)	99 Es (252)	100 Fm (257)	101 Md (258)	102 No (259)	103 Lr (262)

САНАМЖ

- Даалгаврыг 40 минутад гүйцэтгээрэй.
- Даалгавар тус бүрээс зөвхөн нэг хариултын хувилбарыг сонгож, хариултын хуудсанд зааврын дагуу балын харандаагаар будаарай.

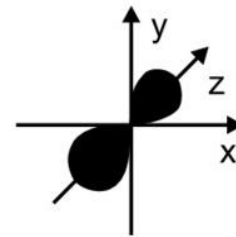
НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ: СОНГОХ ДААЛГАВАР

1. ${}_{15}^{32}\text{P}^{3-}$ гэсэн ионд агуулагдах жижиг хэсгийг олоорой.

	протон	нейтрон	электрон
A	15	17	32
B	15	17	18
C	17	15	15
D	17	15	32

2. Зурагт үзүүлсэн орбитал аль нь болохыг тодорхойлно уу.

- A. s
 B. p_y
 C. p_x
 D. p_z

3. Протоны тоо 17 байх элементийн атомын электронт бүтцийн томъёог олно уу.

- A. $[\text{Ne}]3s^23p^2$ B. $[\text{Ne}]3s^23p^3$ C. $[\text{Ne}]3s^23p^4$ D. $[\text{Ne}]3s^23p^5$

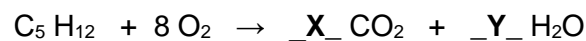
4. 0.20 моль калийн бромидоор 160.00 см^3 эзлэхүүнтэй уусмал бэлтгэжээ. Бэлтгэсэн уусмалын молийн концентрацыг олоорой.

- A. 50.00 B. 1.25 C. 0.80 D. 0.05

5. Глюкозын эмпирик томъёог олоорой.

- A. CHO B. CH_2O C. $\text{C}_3\text{H}_6\text{O}_3$ D. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$

6. Нэгэн органик нэгдлийг шатаажээ. x, y – д тохирох зөв коэффициентийг сонгоно уу.

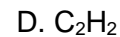
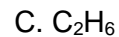
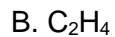
	X	Y
A	8	6
B	5	5

	X	Y
C	5	10
D	5	6

7. Нүүрстөрөгчийн диоксидын молекулын цэг-хэрээсэн диаграммд хэдэн холбооны хос, хэдэн чөлөөт хос дүрслэгддэг вэ? Жич: зөвхөн гадаад давхрааны электроныг авч үзнэ.

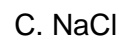
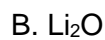
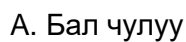
- A. 2 чөлөөт хос, 4 холбооны хос
 B. 4 чөлөөт хос, 4 холбооны хос
 C. 4 чөлөөт хос, 2 холбооны хос
 D. 2 чөлөөт хос, 2 холбооны хос

8. Нэгэн нүүрсустөрөгчийн 20% – ийг устөрөгч эзэлдэг бол нүүрсустөрөгчийн томъёог сонгоорой.

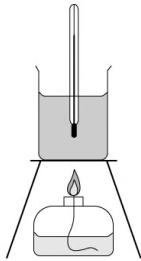
9. Нэгэн бодисын физик шинж чанарыг хүснэгтэд харуулжээ. Хүснэгтэд байх мэдээллийг ажиглан ямар бодис болохыг тодорхойлоорой.

хайлах цэг	нягт	цахилгаан дамжуулах байдал	
3600°C	1.8г • см ⁻³	хатуу	шингэн
		тийм	тийм

10. Сурагч этанол шатах урвалын дулааныг тооцоолох туршилт явуулжээ.

Усны хувийн дулаан багтаамж $4.184 \text{ Ж} \cdot \text{г}^{-1} \cdot \text{°C}^{-1}$

усны анхны температур	19°C
усны эцсийн температур	39°C
спиртийн шатахаас өмнөх масс	260.85 г
спиртийн шатсаны дараах масс	260.28 г
шилэн аягатай усны масс	160.00 г
шилэн аяганы масс	60.0 г

Хүснэгтэд өгөгдсөн мэдээллийг ашиглан усыг халаахад зарцуулагдах энергийг бодох өгөгдлийг сонгоорой.

A. $(100 \times 4.184 \times 39) \text{ Ж}$

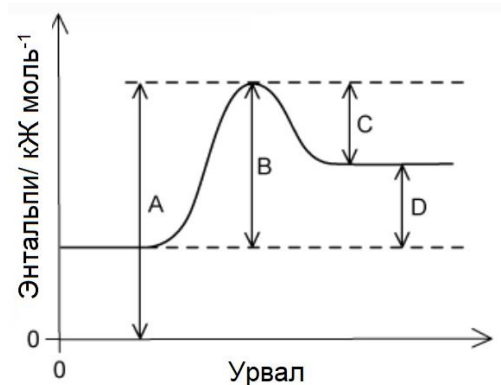
B. $(160 \times 4.184 \times 20) \text{ Ж}$

C. $(0.57 \times 4.184 \times 20) \text{ Ж}$

D. $(100 \times 4.184 \times 20) \text{ Ж}$

11. Дараах зурагт эндотермийн урвалын энергийн диаграммыг харуулав.

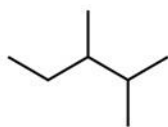
Аль сум нь буцах урвалын идэвхжилийн энергийг илэрхийлэх вэ?

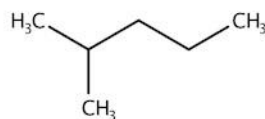
12. 2 – р үед байрладаг цахилгаан саармаг элементүүдийг харуулбал. Атомын радиус хамгийн том элементийг сонгоорой.

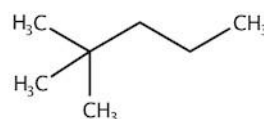
13. 2, 4 – диметил пентаны томъёог сонгоорой.

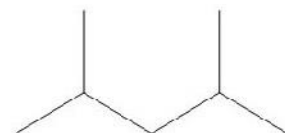
A

B

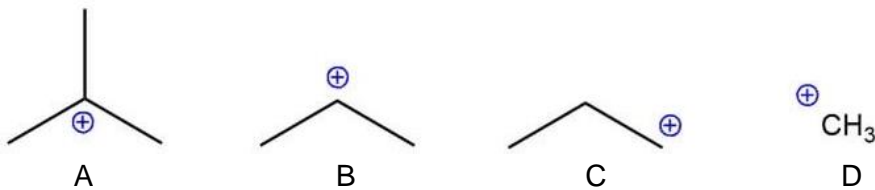

C

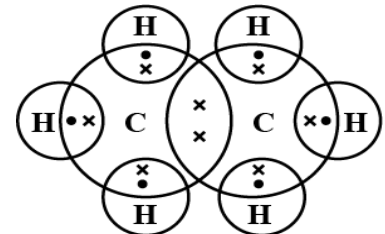
D

14. Доорх бодисуудаас аль нь 3 – дагч карбокатионыг тэмдэглэсэн байна вэ?

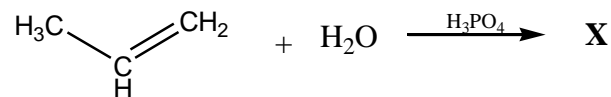

15. Доорх зурагт этаны молекулын холбооны цэг – хэрээс диаграммыг харуулжээ. Холбооны өнцөг ($\angle\text{HCH}$) – ийг тодорхойлно уу?

- A. 90°C
 B. 104.5°C
 C. 109.5°C
 D. 180°C

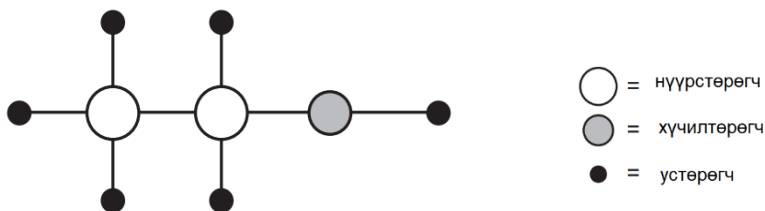

16. Өгөгдсөн урвалын дүнд үүсэх үндсэн бүтээгдэхүүн X нэгдлийг нэрлэнэ үү.

- A. пропаналь
 B. пропан–1–ол
 C. пропаны хүчил
 D. пропан–2–ол

17. Зурагт үзүүлсэн органик нэгдлийг нэрлэнэ үү.

- A. этаны хүчил
 B. этанол
 C. этанон
 D. этаналь

18. Доорх томъёонуудаас аль нь пентанолын томъёог илэрхийлж ЧАДАХГҮЙ вэ?

- A. $\text{C}_5\text{H}_{12}\text{O}$
 B. $\text{C}_5\text{H}_{12}\text{OH}$
 C. $\text{C}_5\text{H}_{11}\text{OH}$
 D. $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$

19. Дараах нэгдлүүдээс бромнын усны өнгийг арилгадаг нэгдлийн дугаарыг сонгоно уу.

1	2	3	4	5	6	7
CH_2O	C_2H_4	C_2H_6	CH_3CHO	$\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$	CH_3COOH	C_2H_2

- A. 1, 4
 B. 2, 7
 C. 4, 6
 D. 4, 5

20. Аль нэгдэл амидын холбоотой вэ?

- A. полипропилен
 B. уураг
 C. саван
 D. өөх тос

Санамж:

Энэ хэсэг сонгох даалгавар биш тул зөв хариултыг олж тогтоож, харгалзах [a] үсгийн дагуу хариуг бөглөөрэй. Жишээлбэл: Зөв хариу 2-ыг сонгосон бол

Хэрэв бодлогын хариу бутархай тоо байвал бодлого тус бүрийн хариултын загварын дагуу бөглөнө. Жишээлбэл: Бодлогын хариу **45.2** гарсан гэж үзвэл тухайн бодлогын хариулт бөглөх загварыг **[ab.c]** гэсэн байдлаар өгсөн байна. Дээрх хариуг бөглөхдөө **a4b5.c2** гэж бөглөнө.

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ: НӨХӨХ ДААЛГАВАР

2.1 Молекулын хэлбэр

Зарим молекулын хэлбэрийг дугаарлан харуулав. Энд: А, Х - атом, Е – чөлөөт хос электроныг илэрхийлнэ.

0	1	2
3	4	5

Даалгавар:

1. Аммиакийн молекулын хэлбэр **(a)** – г сонгоно уу.
2. Молекулын хэлбэр нь хавтгайн гурвалжин **(b)** – г сонгоно уу.
3. Зөвхөн дундын хос электрон – дундын хос электрон гэсэн хоёр түлхэлцэл илрэх молекул **(c)** – г сонгоно уу.
4. CH_4 – гэсэн бодисын молекулын хэлбэр **(d)** – г сонгоно уу.
5. H_2O – гэсэн бодисын молекулын хэлбэр **(e)** – г сонгоно уу.

2.2 Үелэх хүснэгт ба үелэх хандлага

Дугаарласан үгийг ашиглан дараах даалгаврыг гүйцэтгэнэ үү.

0	1	2	3	4
суурийн	амфотер	хүчлийн	ионы	атомын
5	6	7	8	9
ковалентын	молекулын	шингэн	хий	хатуу

Даалгавар:

1. Дараах хүснэгтэд үелэх хүснэгтийн 3-р үеийн элементүүдийн оксидын шинж чанарыг харуулжээ. Хүснэгтэд бичихэд тохирох үг тус бүр (a, b, c) – ийн дугаарыг сонгоно уу.

оксид	Na ₂ O	MgO	Al ₂ O ₃	SiO ₂	P ₄ O ₁₀	SO ₃	Cl ₂ O ₇
бодисын төлөв							(a)
бүтэц байгуулал					(b)		
оксидын ангилал				(c)			

Оксидуудын дугаарыг ашиглан дараах даалгавруудыг гүйцэтгэнэ үү.
(хариултад аль нэг дугаарс нэгээс олон удаа давтагдаж болно)

1	2	3	4	5	6	7
Na ₂ O	MgO	Al ₂ O ₃	SiO ₂	P ₄ O ₁₀	SO ₃	Cl ₂ O ₇

Даалгавар:

2. Хамгийн бага температурт хайлдаг оксидын дугаар **(d)** – г сонгоно уу.
3. Устай урвалд ордоггүй, металлыг коррозид орохоос хамгаалдаг оксидын дугаар **(e)** – г сонгоно уу.